

Soupis uměleckých a uměleckořemeslných děl na území města Ústí nad Orlicí

k. ú. Dolní Houžovec a Horní Houžovec

Radim Jakesch

Obsah:

1. Úvod	5
2. Stručný přehled	6
3. Listy jednotlivých děl	8
4. Obrazové přílohy	22
5. Mapové přílohy	28
6. Vysvětlivky	35

Sochařská díla tvoří výzdobu obecního či městského interiéru a jsou často i významnými prvky v krajině. V katastrálních územích Dolní a Horní Houžovec se jedná, až na jednu výjimku, o historická díla, která jsou odkazem našich předků, jejich estetického cítění a v neposlední řadě jsou i dokladem ukazujícím na způsob jejich života a myšlení. Soubor těchto děl má pro region značnou kulturní a historickou hodnotu, přestože pouze v jednom případě je dílo kulturní památkou (viz. zák. č. 20/1987 Sb.).

Tento ucelený soupis zahrnuje všechny existující sochy, sousoší, kříže, sloupy a pilíře v daných katastrálních územích.

Následující text je členěn do dvou částí. V první části je přehledný seznam děl se základními údaji. Údaj o hodnocení technického stavu je upřesněn v části Vysvětlivky. V druhé části jsou jednotlivá díla podrobně identifikována a popsána. Popisy jsou koncipovány tak, aby byly čitelné a snadno pochopitelné pro běžného čitatele, z důvodu jednoznačnosti a minimálních ztrát informací však bylo nutné alespoň v omezené míře používat ustálené výrazy, které jsou též vysvětleny v části Vysvětlivky.

Uváděné umístění jednotlivých děl je pouze orientační, vyplývající ze situace na místě. Pro přesnou lokalizaci je nutno provést geodetické zaměření.

Přílohou tohoto textu je CD, které text rozšiřuje o další informace. Obsahuje tento dokument v elektronické podobě, tabulku, která shrnuje všechny údaje z jednotlivých katastrálních území do jednoho souboru a kompletní fotodokumentaci.

Autor

k. ú. Dolní Houžovec

Název	Kulturní památka	Parcela	Vlastník parcely	Vlastník díla	Poloha v obci	Hodnocení technického stavu
Kříž	Ne	626	91 Správa a údržba silnic Ústí nad Orlicí, Třebovská 116	Nezjištěn.	U silnice do Horní Dobrouče.	2
Kříž	Ne	97	109 Vaško Jiří Praha 4, Háje, Štichova 26/č.p.641 109 Vašková Alena Praha 4, Háje, Štichova 26/č.p.641	Nezjištěn.	U kaple, v zahradě domu čp. 56.	2
Kříž	Ne	435	96 Svazarm ZO Ústí nad Orlicí Dlouhá Třebová	Nezjištěn.	Horní konec obce při výjezdu směrem do Horní Dobrouče.	3
Kříž	Ne	67/1	45 Bártová Irma Ústí nad Orlicí, Dolní Houžovec č.p.8	Nezjištěn.	Horní konec obce při výjezdu směrem do Horní Dobrouče, proti domu čp. 1.	3
Kříž	Ne	375/2	103 Bílý Vladimír a Jaroslava, Ústí nad Orlicí, Dolní Houžovec č.p.1	Nezjištěn.	U čp. 39.	3
Kříž	Ne	664	10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16	Nezjištěn.	U cyklostezky č. 4045 vedoucí z Dolního Houžovce do Skuhrova, 2,5 km od odbočky ze silnice v obci.	1

k.ú. Horní Houžovec

Název	Kulturní památka	Parcela	Vlastník parcely	Vlastník díla	Pořadí v obci	Hodnocení technického stavu
Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice	Ano	73/1	10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16	Nezjištěn.	Po pravé straně silnice do obce.	2
Pilíř se světeckým motivem	Ne	699	10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16	Nezjištěn.	Při výjezdu z Knapovce směrem na Dolní Houžovec, po pravé straně silnice mezi stromy.	2
Kaplička se sochou Panny Marie	Ne	588	254 Česká republika 254 Lesy České republiky, s.p., Hradec Králové, Přemyslova č.p.1106	Nezjištěn.	Po pravé straně cesty, vedoucí z návsi s prodejnou ke Skuhrovu (2 km od návsi), v záhybu lesa, v místě kde vytéká z lesa potůček, asi 100 m od kraje lesa u pramene.	2
Kříž	Ne	822/8	10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16	Nezjištěn.	U kaple.	1
Kříž	Ne	822/27	10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16	Nezjištěn.	Horní část obce, u čp. 50.	1
Kříž	Ne	169/1	10002 Česká republika 10002 Pozemkový fond České republiky Praha 1, Ve Smečkách 33	Nezjištěn.	Horní konec obce, u čp. 6.	3
Kříž	Ne	4	10002 Česká republika 10002 Pozemkový fond České republiky Praha 1, Ve Smečkách 33	Nezjištěn.	U bývalé cesty vedoucí kolem čp. 6 z Horního Houžovce.	3

Název:

Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:

Ne

Katastrální území:

Dolní Houžovec

Parcela:

626

Vlastník parceley:

91 Správa a údržba silnic Ústí nad Orlicí, Třebovská 116

Vlastník díla:

Nezjištěn.

Poloha v obci:

U silnice do Horní Dobrouče.

Rozměry:

Výška x šířka x hloubka = 315 x 100 x 60 cm, z toho výška podstavce je 190 cm.

Popis:

Na zdobném soklu s datací 1818 stojí dřík s volutami po stranách, ověnčený girlandami, vpředu reliéf Panny Marie. Podstavec ukončen prohnutou profilovanou římsou, v prohnutí holubice. Na římse vysoký kónický nástavec zakončený volutovou římsou. Vpředu nástavce je reliéf s hlavičkami andílků, hořícím srdcem a dalšími atributy. Kamenný kříž chybí.

Technický stav:

Kamenný kříž je ulomený, chybí konzolka s lucernou či svícenem, porostlé lišejníkem, pískovec zkorodován.

Literatura:

Cibulka J., Sokol J.: *Soupis památek historických a uměleckých v Republice Československé, A. Země Česká. Okres Lanškrounský*, Praha 1935

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Dolní Houžovec

Parcela:
97

Vlastník parcely:
109 Vaško Jiří Praha 4, Háje, Štichova 26/č.p.641
109 Vašková Alena Praha 4, Háje, Štichova 26/č.p.641

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
U kaple, v zahradě domu čp. 56.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 330 x 75 x 65 cm, z toho výška podstavce je 200 cm.

Popis:
Jednostupňová základna, hranolový sokl bez výzdoby, dvoustupňový dřík hranolový, stupně zakončeny římsami, v každém stupni vpadlé pole pro obraz. Na štíhlém nástavci kamenný kříž s ukřižovaným.

Technický stav:
Rozvolněné spoje, porostlé lišeňíkem, mírná koroze pískovce, kříž a dřík podstavce je puklý, železná konzolka je ulomená.

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Dolní Houžovec

Parcela:
435

Vlastník parceley:
96 Svazarm ZO Ústí nad Orlicí Dlouhá Třebová

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
Horní konec obce při výjezdu směrem do Horní Dobrouče.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 360 x 90 x 65 cm, z toho výška podstavce je 210 cm.

Popis:
Dvoustupňová základna, kvádrový sokl, vpředu datace 1860, hranolový dřík, vpředu vsazen reliéf Panny Marie do obdélného rámce, po stranách dříku náznak volut, profilovaná římsa, na ní stojí železný kříž.

Technický stav:
Nahnuté, rozpukaný kámen, porostlé lišejníkem.

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Dolní Houžovec

Parcela:
67/1

Vlastník parcely:
45 Bárlová Irma Ústí nad Orlicí, Dolní Houžovec č.p.8

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
Horní konec obce při výjezdu směrem do Horní Dobrouče, proti domu čp. 1.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 48 x 77 x 50 cm (pouze sokl podstavce).

Popis:
Původně kamenný kříž, z něhož se dochoval pouze sokl podstavce, který stojí na jednostupňové základně, vpředu je zdobený rostlinnými motivy.

Technický stav:
Dochovala se pouze spodní část podstavce, zbytek chybí. Na kameni jsou zbytky zlacení.

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Dolní Houžovec

Parcela:
375/2

Vlastník parceley:
103 Bílý Vladimír a Jaroslava, Ústí nad Orlicí, Dolní Houžovec č.p. 1

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
U čp. 39.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 240 x 90 x 60 cm, z toho výška podstavce je 185 cm.

Popis:
Na dvoustupňové základně je trojdílný podstavec - 1) dvoustupňový sokl s německými nápisy vpředu, dole datace 1878; 2) dřík má vpředu vpadlé pole, pod ním rostlinný reliéf, po stranách dříku jsou náznakové voluty; 3) římsa je profilovaná, v předním oblouku římsy je holubice. Kónický dvoustupňový nástavec, vpředu zdobený girlandou a listovím. v horní části nástavce je reliéf beránka. Železná konzola se svícenem, zdobená růžicemi, je kotvená do nástavce. Železný kříž chybí.

Technický stav:
Koroze pískovce, porostlé lišejníkem, rozvolněné spoje, železný kříž chybí.

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Dolní Houžovec

Parcela:
664

Vlastník parcely:
10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
U cyklostezky č. 4045 vedoucí z Dolního Houžovce do Skuhrova, 2,5 km od odbočky ze silnice v obci.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 305 x 50 x 45 cm, z toho výška podstavce je 185 cm.

Popis:
Na jednostupňové základně je dvoustupňový hranolový podstavec. Na něm stojí železný kříž s tělem Krista. Na druhém stupni podstavce vpředu je vsazena nápisová deska se jmény, nad tím datace LP 1993, pod nápisovou deskou je znak plachtařů. Vzadu na 2. stupni podstavce je malovaný nápis, pod ním ještě nápisová deska s textem, který rozšiřuje text malovaný na 2. st. podstavce.

Technický stav:
Nové.

Název:

Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice

Zapsáno v seznamu kulturních památek:

Ano

Rejstříkové číslo kulturní památky:

42161/6-3937

Katastrální území:

Horní Houžovec

Parcela:

73/1

Vlastník parceley:

10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16

Vlastník díla:

Nezjištěn.

Poloha v obci:

Po pravé straně silnice do obce.

Rozměry:

Výška x šířka x hloubka = 460 x 110 x 70 cm, z toho výška podstavce je 230 cm.

Popis:

Na dvoustupňové základně je třídílný podstavec – 1. sokl zakončený římsou; 2. dřík s volutami po stranách, vpředu dříku je reliéf s poprsím Panny Marie s děckem, kolem girlandy; 3. římsa je profilovaná, nahoru prohnutá, v prohnutí římsy je zasazená litinová konzolka na lucernu. Na podstavci je vysoký zdobený nástavec zakončený římsou, na něm sedí Bůh Otec s tiarou na hlavě, mezi koleny drží kříž s Kristem. Bohatá ornamentika. Datováno 1804.

Technický stav:

Zbytky zlacení, pískovec je mírně zkorodován.

Literatura:

Cibulka J., Sokol J.: *Soupis památek historických a uměleckých v Republice Československé, A. Země Česká. Okres Lanškrounský*, Praha 1935

Poche E. a kol.: *Umělecké památky Čech 1*, Praha 1977

Maxová I., Nejedlý V., Suchomel M., Zahradník P.: *Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře v okrese Ústí nad Orlicí*, příloha časopisu *Zprávy památkové péče*, ročník 58 *Evidenční karta kulturní památky*

Název:
Pilíř se světeckým motivem

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Horní Houžovec

Parcela:
699

Vlastník parcely:
10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
Při výjezdu z Knapovce směrem na Dolní Houžovec, po pravé straně silnice mezi stromy.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 255 x 70 x 40 cm, z toho výška podstavce je 180 cm.

Popis:
Na jednostupňové základně, k níž vedou dva schody je vysoký trojdílný podstavec - 1. na soklu je vpředu nečitelný německý nápis ve vpadlém poli, kolem jsou reliéfy ružic a listů; 2. dřík je štíhlý a vysoký, vpředu po stranách jsou pilastry, nahoře zbytek železné konzolky, po stranách zlacené růžice; 3. nevýrazná římsa. Nahoře je kaplička s výklenkem, po stranách kapličky je reliéf provazců. Vzadu na dříku je nápis: "Errichtel zur gröse= / ren Ehre Colles von / Josef u Anne Zimprich / Wenzl u Barbara / Zimprich Nro 52 / 1887 / RENOVIERT / 1902".

Technický stav:
Pískovec korodován, porostlé lišejníkem, zbytky polychromie a zlacení.

Název:

Kaplička se sochou Panny Marie

Zapsáno v seznamu kulturních památek:

Ne

Katastrální území:

Horní Houžovec

Parcela:

588

Vlastník parceley:

254 Česká republika

254 Lesy České republiky, s.p., Hradec Králové, Přemyslova č.p.1106

Vlastník díla:

Nezjištěn.

Poloha v obci:

Po pravé straně cesty, vedoucí z návsi s prodejnou ke Skuhrovu (2 km od návsi), v záhybu lesa, v místě kde vytéká z lesa potůček, asi 100 m od kraje lesa u pramene.

Rozměry:

Výška x šířka x hloubka = 340 x 130 x 70 cm, z toho výška podezdívky je 100 cm.

Popis:

Na opěrné zídce nad pramenem potůčku stojí kaplička tvaru zaobleného jehlanu, vpředu nika se sádrovou soškou Panny Marie. Vpravo u paty kapličky je reliéf pařezu a větve, nahoře na kapličce je kamenný křížek. Nika je lemována železným páskem, soška polychromována a zlacena.

Technický stav:

Porostlé mechem, soška má uraženou hlavu, mírná koroze pískovce.

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Horní Houžovec

Parcela:
822/8

Vlastník parcely:
10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
U kaple.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 360 x 90 x 60 cm, z toho výška podstavce je 190 cm.

Popis:
Uprostřed litinového zábradlí stojí litinový kříž na kamenném podstavci. Na jednostupňové základně je třídlný podstavec – 1) hranolový sokl, vpředu je uvedena datace 1812; 2) na něm hranolový dřík vpředu zdobený rostlinnými motivy; 3) prohnutá profilovaná římsa, v prohnutí je holubice. Na římse je kónický zdobený nástavec, na něm litinový kříž s Kristem, pod ním je plechová oválná nápisová deska. U paty kříže je ikona s Pannou Marií. 1812, autor neuveden. Materiál - pískovec, litina.

Technický stav:
Mírná koroze pískovce, částečně porostlé lišeňíkem, jinak v pořádku. Litinové zábradlí v pořádku.

Název:

Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:

Ne

Katastrální území:

Horní Houžovec

Parcela:

822/27

Vlastník parceley:

10001 Město Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí, Sychrova 16

Vlastník díla:

Nezjištěn.

Poloha v obci:

Horní část obce, u čp. 50.

Rozměry:

Výška x šířka x hloubka = 455 x 100 x 60 cm, z toho výška podstavce je 185 cm.

Popis:

Na jednostupňové základně stojí třídílný podstavec /půdorys obdélný, vpředu s výrazným předstupujícím rizalitem, který je obloukového tvaru/ – 1) sokl; 2) úzký dřík s volutami po stranách, na přední sraně dříku /v předstupujícím rizalitu/ lemované penízkovým ornamentem je reliéf Panny Marie stojící na obláčku, kolem jsou girlandy přecházející až na voluty, na zadní straně je uvedena datace 1802; 3) prohnutá profilovaná římsa, nad kterou je reliéf lebky s hnáty. Na nástavci ukončeném volutovou římskou je soklík s rozetou vpředu, na něm stojí kamenný kříž s tělem Krista, kterému z poza hlavy vycházejí paprsky. Nad ním nápisová tabulka INRI. 1802, autor neuveden. Materiál - pískovec, plech.

Technický stav:

Mírná koroze pískovce, částečně porostlé lišejníkem, jinak v pořádku. Na kameni jsou patrné zbytky zlacení.

Název:
Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:
Ne

Katastrální území:
Horní Houžovec

Parcela:
169/1

Vlastník parcely:
10002 Česká republika
10002 Pozemkový fond České republiky Praha 1, Ve Smečkách 33

Vlastník díla:
Nezjištěn.

Poloha v obci:
Horní konec obce, u čp. 6.

Rozměry:
Výška x šířka x hloubka = 420 x 80 x 60 cm, z toho výška podstavce je 150 cm.

Popis:
Dvoustupňová základna, na ní trojdílný podstavec – 1. hranolový sokl; 2. dřík s reliéfy svatých po stranách; 3. profilovaná římsa. Na nástavci litinový kříž s tělem Krista, pod ním ikona s andělem. Kolem kříže je na kamenné základně litinové zábradlí.

Technický stav:
Poškozeno, pískovec zvětralý, zbytky polychromie a zlacení. Železný kříž je ulomený, stojí v ohrádce.

Název:

Kříž

Zapsáno v seznamu kulturních památek:

Ne

Katastrální území:

Horní Houžovec

Parcela:

4

Vlastník parceley:

10002 Česká republika

10002 Pozemkový fond České republiky Praha 1, Ve Smečkách 33

Vlastník díla:

Nezjištěn.

Poloha v obci:

U bývalé cesty vedoucí kolem čp. 6 z Horního Houžovce.

Rozměry:

Nezjištěno.

Popis:

Jednostupňová základna, k níž vedou dva schody. Kamenný kříž a podstavec chybí.

Technický stav:

Kamenný kříž i podstavec chybí, základna je porostlá mechem.

1. – Dolní Houžovec, kříž u silnice, list DHo01
2. – Dolní Houžovec, kříž v zahradě čp. 56, list DHo02
3. – Dolní Houžovec, kříž u silnice, list DHo03

$\frac{1}{2 \mid 3}$

1. – Dolní Houžovec, zbytek kříže, list DHo04
2., 3. – Dolní Houžovec, kříž u čp. 39, list DHo05

$\frac{1}{2 \mid 3}$

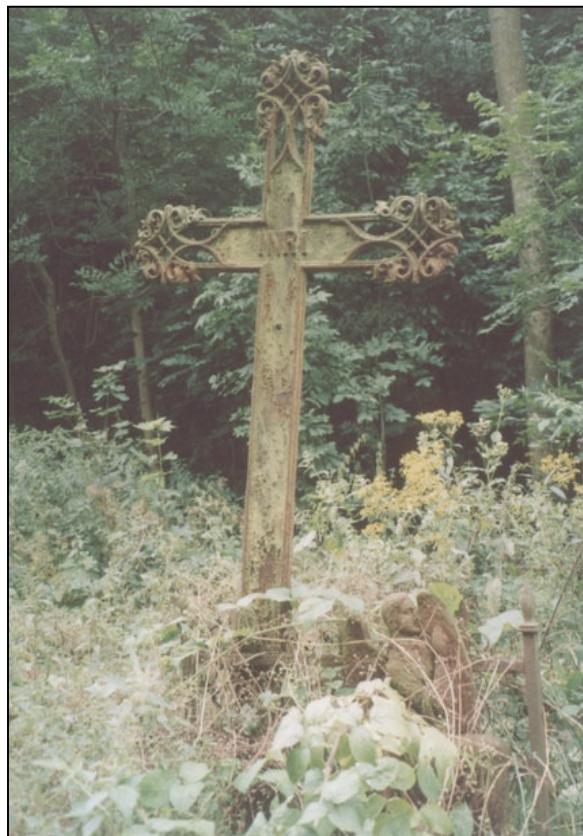
- 1., 2. – Dolní Houžovec, kříž, list DHo06
3. – Horní Houžovec, sousoší Nejsvětější Trojice, list HHo01
4. – Horní Houžovec, pilíř se světeckým motivem list HHo02

*I | 2
3 | 4*

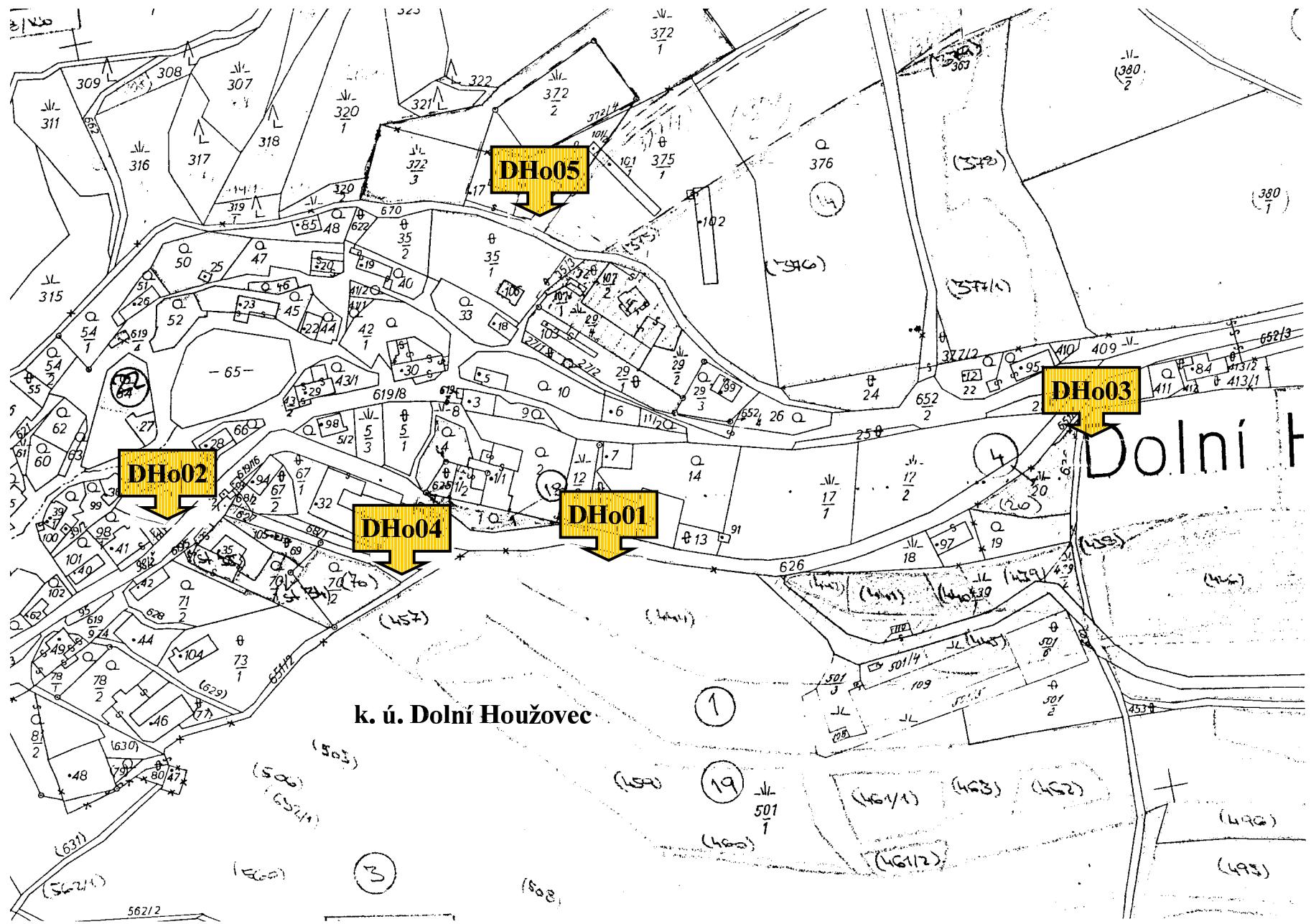
1. – Horní Houžovec, kaplička se sochou Panny Marie, list HHo03
2. – Horní Houžovec, kříž u kaple, list HHo04
3. – Horní Houžovec, kříž u čp. 50, list HHo05

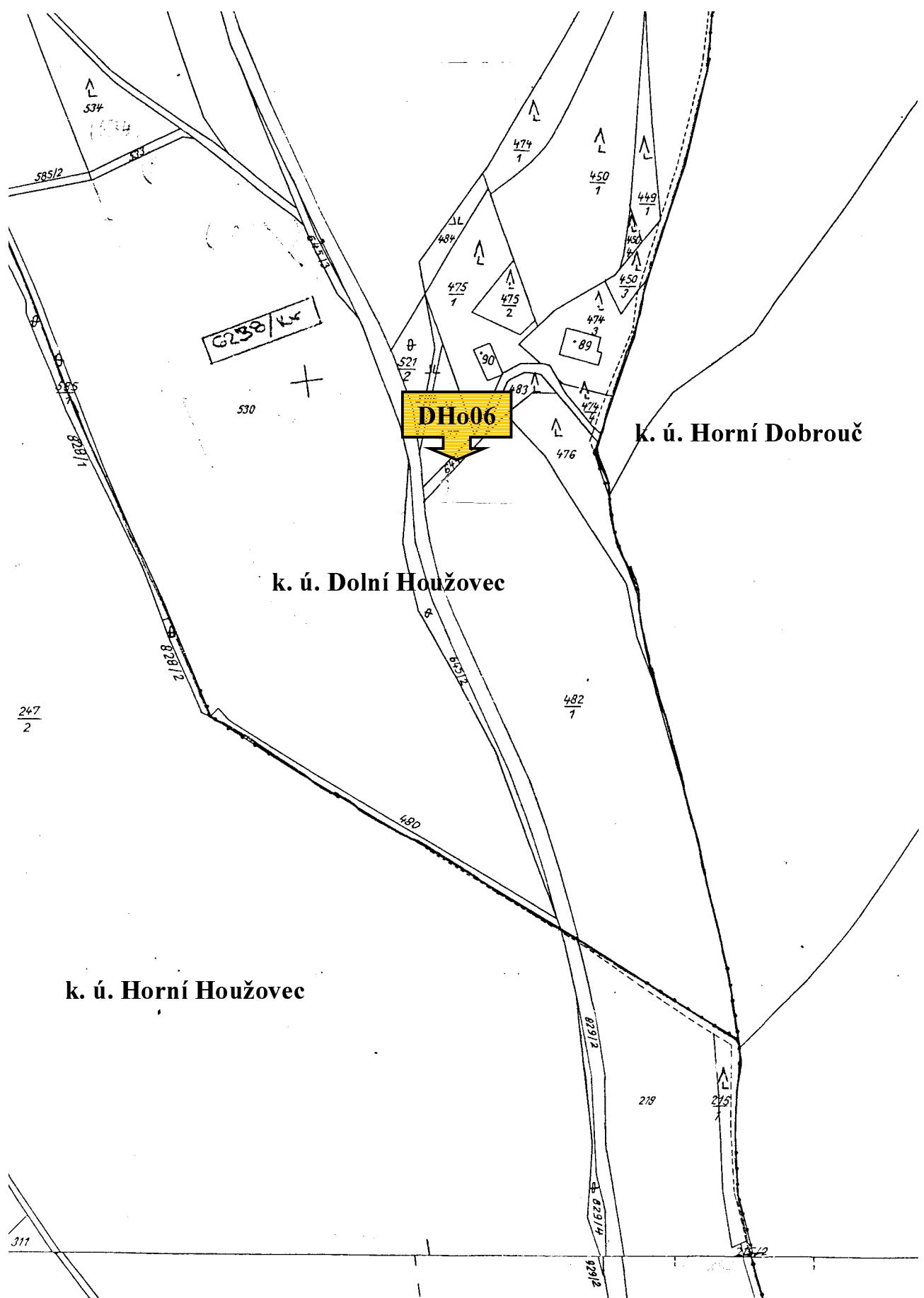
$\frac{1}{2 \mid 3}$

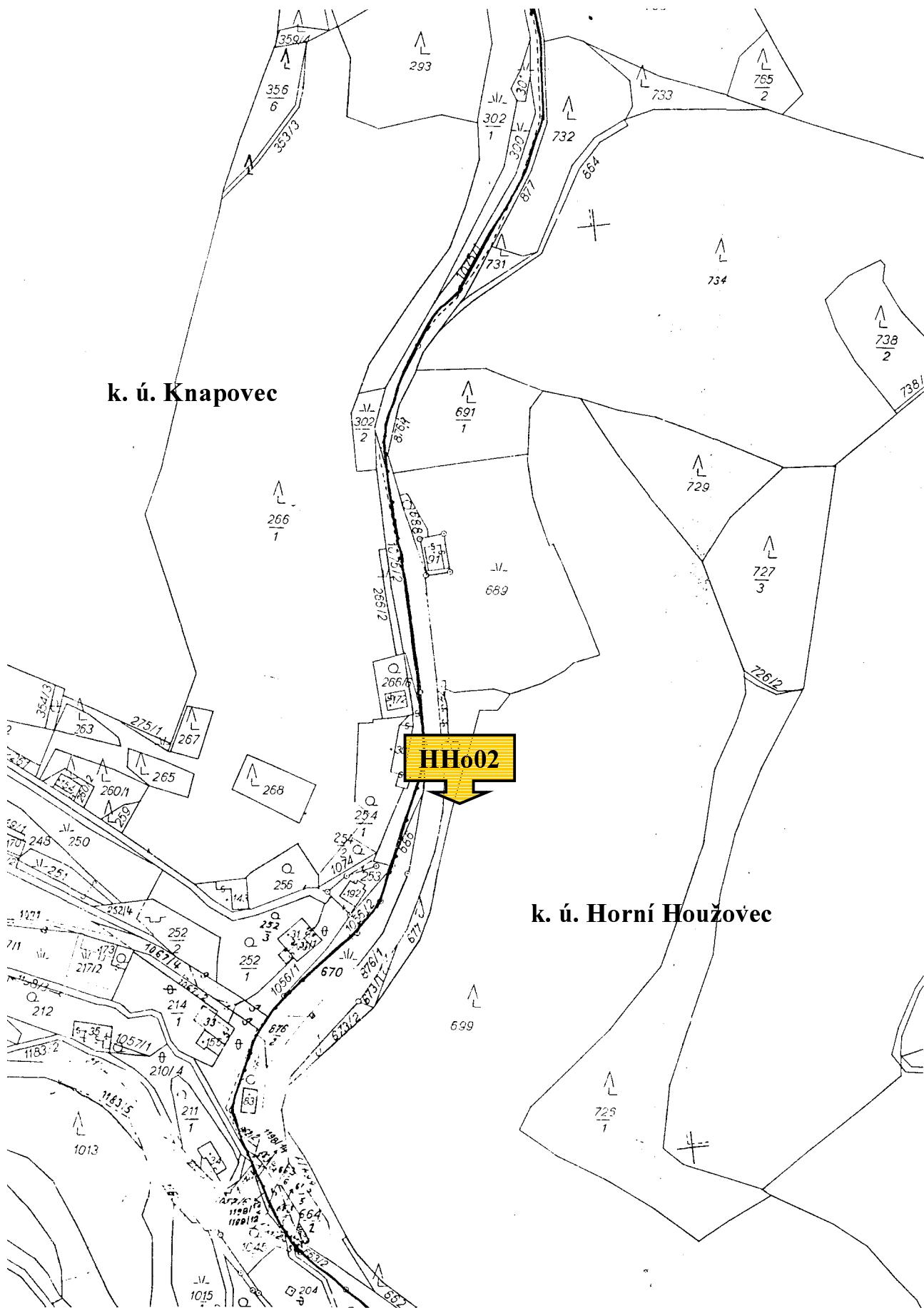

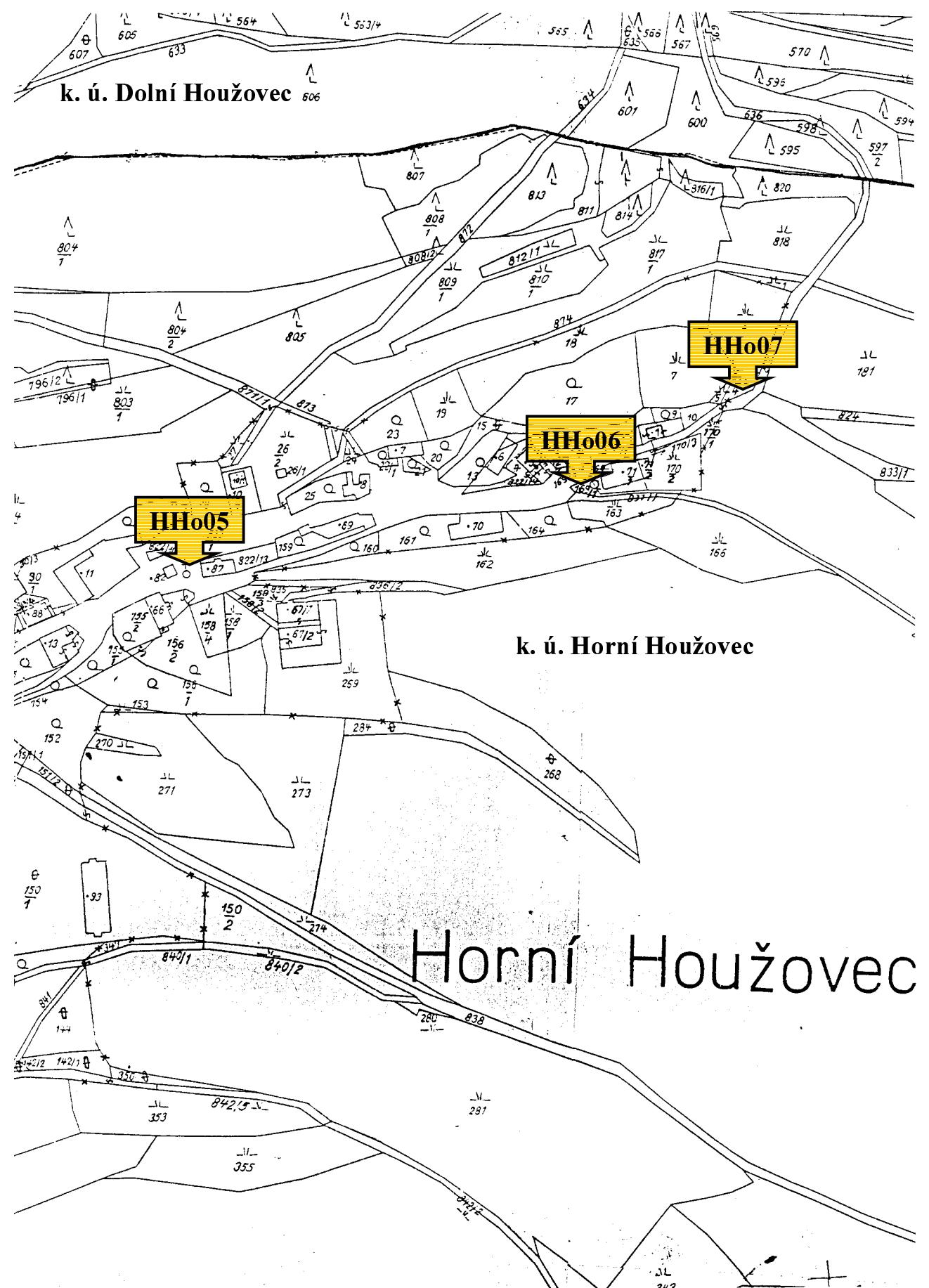
1., 2. – Horní Houžovec, kříž u čp. 6, list HHo06
3. – Horní Houžovec, zbytek kříže u cesty z obce, list HHo07

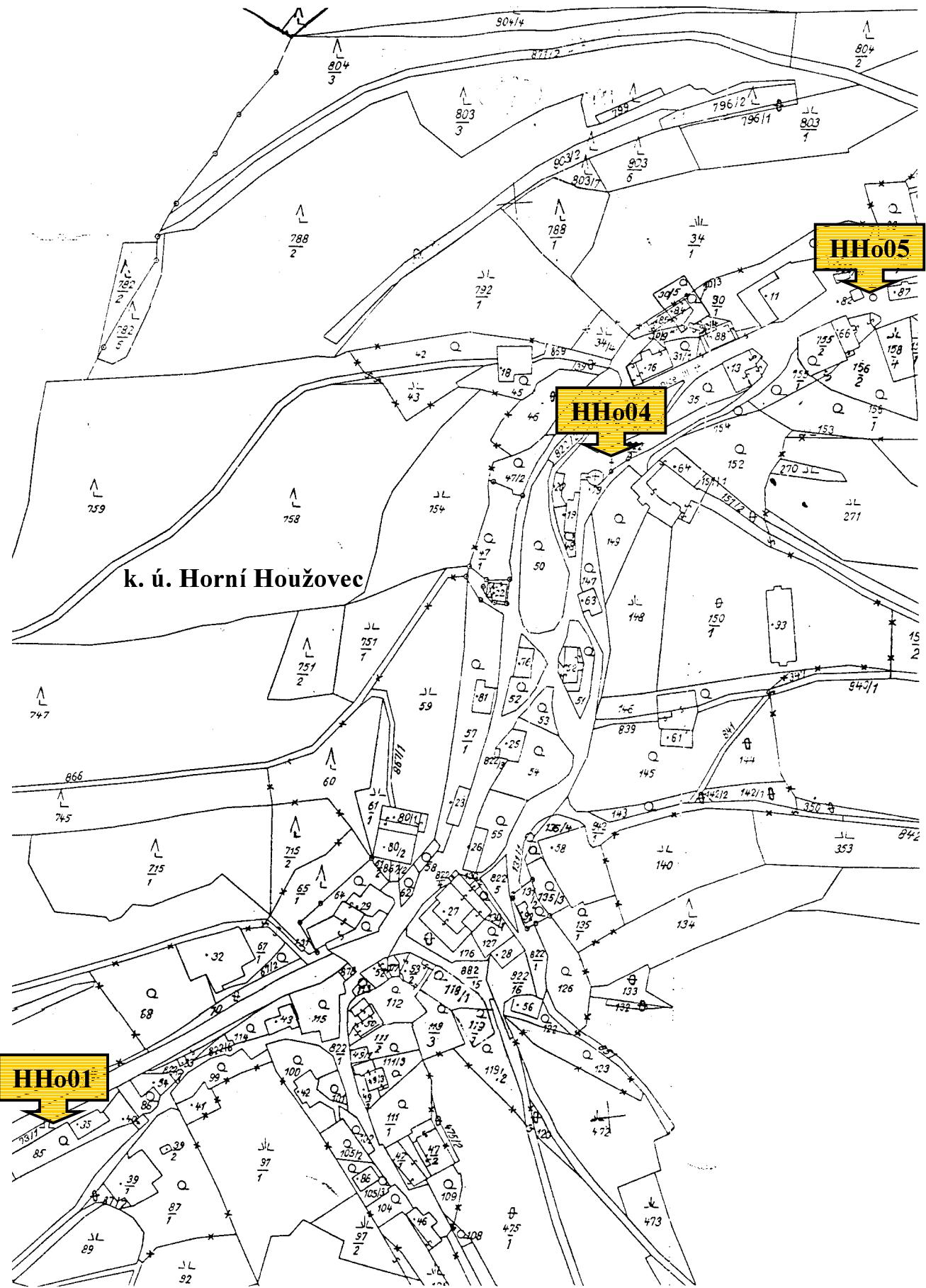
$\frac{1}{3} | \frac{2}{3}$

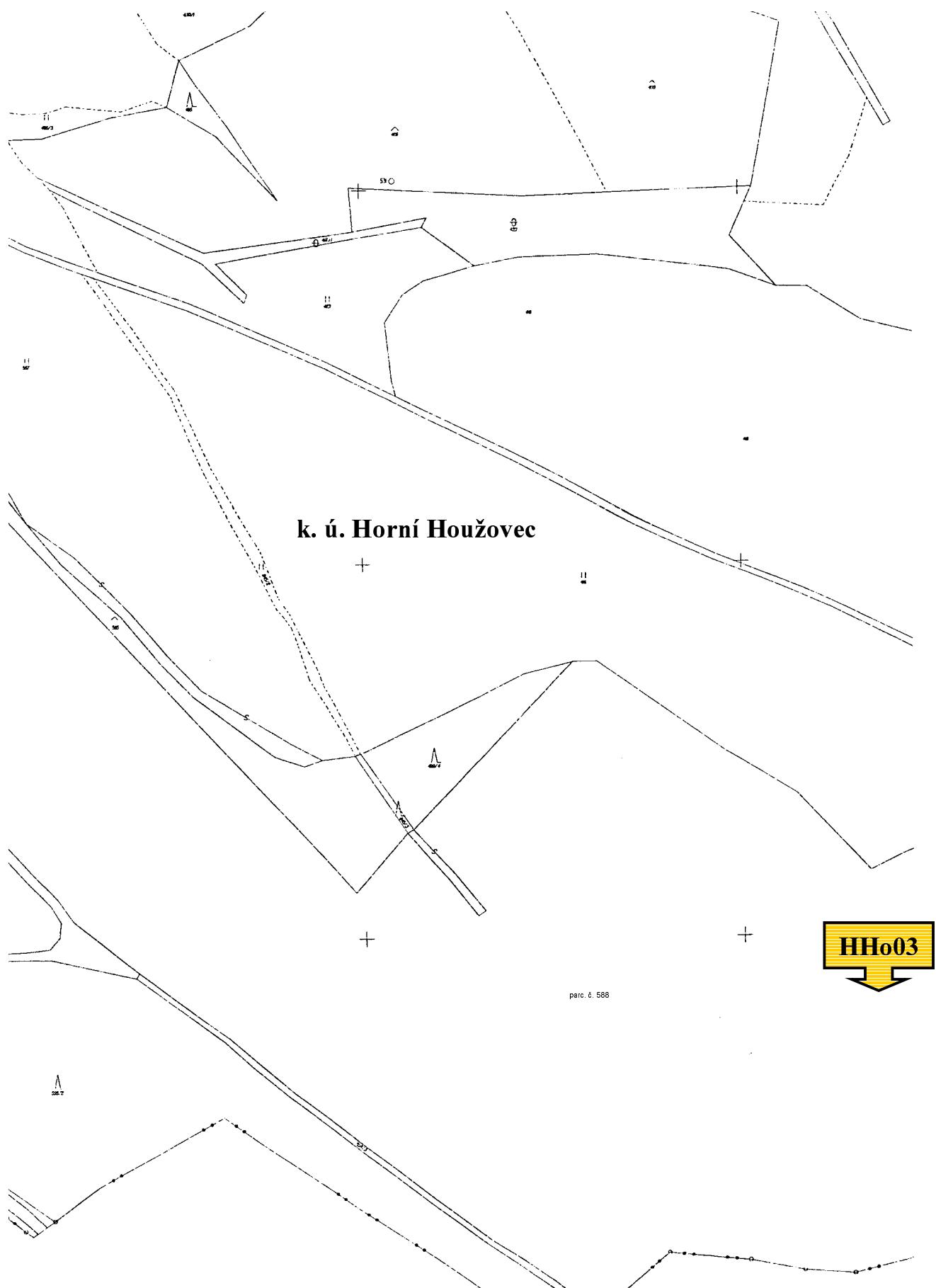

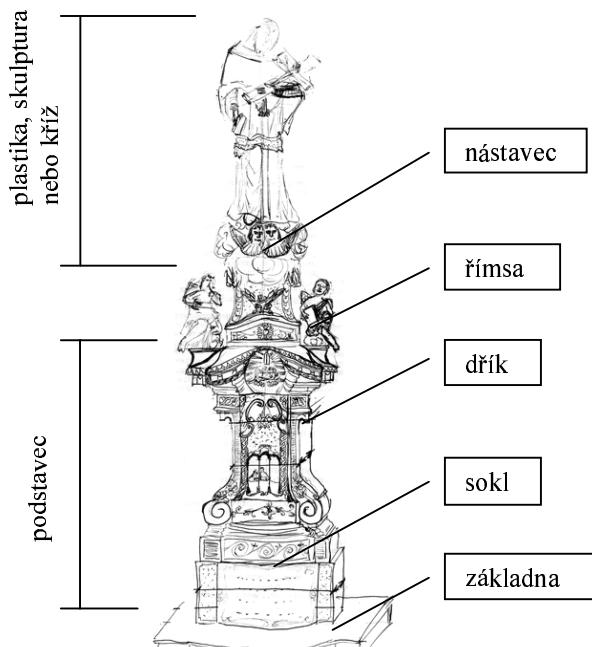

Legenda k hodnocení technického stavu:

- 1 – Dílo je staticky neporušené, kámen není zkorodován nebo je mírně zkorodován tak, že tato koroze nesnižuje estetickou hodnotu díla nebo je dílo odborně opraveno (restaurováno oprávněnou osobou v intencích zákona č. 20/1987 Sb. v platném znění).
- 2 – Dílo může být staticky mírně narušené (rozvolněné spoje, nahnutí či posunutí částí nebo i celku), kámen je zkorodován tak, že detaily jsou velmi špatně čitelné, některé části díla mohou být odlomené. Technický stav díla umožňuje obnovu do původního stavu.
- 3 – Dílo je staticky narušené, kámen je zkorodován tak, že je setřena velká část detailů, část díla může chybět.

Ustálené výrazy pro popis částí sochy:Pojmy:

Rizalit	– vysunutá část z hmoty podstavce, pohledově zdůrazňuje jeho střed
Římsa	– jednoduchý nebo členitý vodorovný pás zakončující podstavec či jinou část, může být rovná prohnutá nebo zvlněná
Segment	– kruhová úseč
Rozeta	– růžice vzniklá stylizací květu růže
Kartuš	– zdobně ohrazená plocha různého tvaru na dříku podstavce, do níž jsou zpravidla umísťovány motivy ze života světce nebo vyobrazení jiných světců
Voluta	– závit, spirála, zpravidla po stranách dříku podstavce
Feston	– ozdobný polověnec, závěs z listů, květů nebo plodů, někdy propletený stuhou, užívaný jednotně nebo v girlandách
Girlanda	– pásy segmentových závěsů, festonů z listů, květů nebo plodů
Tiara	– papežská koruna

